

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Ulosottolaitos kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen hallinnon tiedon laatukriteereitä ja niiden mittaristoa koskevasta esityksestä.

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen Tiedon laatukehikko-osahankkeen puitteissa laadittua esitystä julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä ja niitä kuvaavista mittareista voidaan pitää hyvin perusteltuna ja jäsennehtynä esityksenä laajojen tietoaineistojen rakenteen, kattavuuden ja laadun kuvauksessa.

Kuinka hyvin laatukriteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Kriteerit ja mittarit pohjautuvat niin kansainvälisellä tasolla kuin Tilastokeskuksessakin määriteltyihin ja käytettyihin periaatteisiin tilastoaineistojen laadinnasta. Näitä keskeisiä periaatteita ovat mm. aineistojen avoimuus, luotettavuus, puolueettomuus, käyttökelpoisuus ja ajankohtaisuus. Vaikka kriteerit onkin jaettu neljään kokonaisuuteen, on niillä jokaisella ainakin osin yhteys toisiinsa. Kriteereiden avulla eri tahojen tuottamien aineistojen vertailukelpoisuutta voidaan parantaa.

Missä yhteyksissä laatukriteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

-

Miten hyvin laatukriteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

-

Tiedon käyttäjän tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

Tiedon käyttäjien ja tuottajien näkökulmia kriteereihin ja mittareihin:

Laatukriteeriryhmä: Mitä tieto koskee?

Selkeä ja kattava kuvaus siitä mitä tieto koskee, on laatukriteeriryhmistä perustavanlaatuisin ja tätä täydentää myös kriteereistä toinen: kuinka hyvin tieto kuvaa todellisuutta. Osa julkaistavista tietoaineistoista on luonteeltaan ennakkollisia, jolloin niiden tietyt tunnusluvut voivat muuttua ja tarkentua alkuperäisen julkaisuajankohdan jälkeen. Toisissa tapauksissa esimerkiksi organisaatiomuutokset, yhteiskunnalliset ilmiöt tai lainsäädäntö voivat aiheuttaa aineistojen laskentatapaan ja mahdolliseen vertailukelpoisuuteen muutoksia. Tällöin kriteeriryhmän mittareista erityisesti muutosten hallintaa ja elinkaarta kuvaavat mittarit ovat keskeisiä.

Laatukriteeriryhmä: Miten tieto kuvaa todellisuutta?

Tiedon ajantasaisuuteen liittyvien kriteereiden merkitys on nykyaikana erityisen tärkeä. Vaikka osa aineistoista ja tilastoista tulee todennäköisesti olemaan jatkossakin sellaisia, että niiden avulla pystytään kuvaamaan tarkasteltavana olevaa ilmiötä vain tietyllä viiveellä, lisääntyy tarve käytännössä reaaliaikaiselle tiedolle jatkuvasti. Koronapandemia on vain vahvistanut tarvetta nopeasti päivittyvälle tiedolle. Lisäksi käytettävissä olevaa dataa on usein tarve yhdistää muiden tuottajien tietoaineistoihin yhteiskunnallisesti tärkeiden ja moniulotteisten ilmiöiden tarkastelemiseksi. Kriteereistä neljäs, eli käytettävyys liittyy olennaisesti tiedon ajantasaisuuteen.

Laatukriteeriryhmä: Miten hyvin tieto on kuvattu?

Kriteeriryhmän mittareista aineiston kuvausta ja käsitteiden määritelmiä voidaan pitää erityisen tärkeinä aineiston tulkitsejan ja käyttäjän näkökulmasta. Uusia tietoaineistoja suunniteltaessa ja luodessa sanalliset määrittelykuvaukset tukevat myös tilastoinnin teknisiä toteuttajatahoja. Aineiston laatua ja ymmärrettävyyttä kehitetään siitä saatavan asiakaspalautteen kautta, joka sisältää niin organisaation sisältä kuin ulkopuolelta tulevan palautteen.

Laatukriteeriryhmä: Miten tietoa voi käyttää?

Nopeasti käytettävissä olevan ja muihin tietoaineistoihin yhdistettävän tiedon tarve kasvaa jatkuvasti. Tämä edellyttää selkeää rakennetta ja koneluettavuutta. Tällöin myös tietosuojaan liittyvät kysymykset korostuvat niin tietojen käsittelyssä kuin julkaisussa tapauksissa, jolloin kyse ei ole pelkästä tilasto-, vaan yksikkö- tai yksilötason tiedosta.

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

-

Tiedon tuottajan tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

Tiedon kuvaamisen kriteereiden taustalla voidaan katsoa vaikuttavan myös nykypäivän vaatimus tiedon ja tietoaineistojen saavutettavuudesta. Käytännön tasolla kriteerit luovat kehikon, joka mahdollistaa laajasti käytettynä eri tuottajien aineistojen vertailukelpoisuuden metatasolla. Ne muodostavat suuntaviivat, johon pyrkiä ja tukevat asiantuntijan työtä jo tietoaineistojen rakenteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Käytännössä aineistojen tuottaja pyrkii mahdollisimman hyvään kokonaisuuteen, joka on todennäköisimmin kompromissi eri kriteerien välillä. Tähän vaikuttaa yhtäältä kriteerien keskinäinen, myös vastakkaissuuntainen riippuvuus ja toisaalta aineistojen tuottajatahojen hyvin vaihtelevat resurssit.

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

-

Laatukriteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatukriteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

Kriteeristön ja mittariston hallintaan liittyen ylläpitävän tahon keskeisimpiin tehtäviin kuuluu aktiivinen tiedottaminen kriteereistä sekä niiden mahdollisista muutoksista ja tarkennuksista. Tiedotus voisi tapahtua esimerkiksi uutiskirjeen muodossa. Verkostoa voinee täydentää tarvittaessa tiedustelemalla kiinnostuneita lausuntopyyntöön vastanneiden joukosta.

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odostat tältä taholta?

-

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

-

Toukola Juhani
Ulosottolaitos

Turpeinen Teemu
Ulosottolaitos